

JÜRGEN ROOSTE

PORNOFILM JA PUDEL VIINA ***Frederick Lies Still...***

Luban teile, et selles loos ei juhtu midagi muud, kui et siin juuakse ära pudel viina ja vaadatakse üht pornofilmi. Siinkohal võite te lugemise muidugi lõpetada.

Olin eelmisel ööl poole neljani istunud silmisummutavalt suitsuses keldrisaalis ja rääkinud sõbraga konjakiklaasi taga sellest, mis tunne on olla isa, kuidas see on ... mitte et meist kumbki oma last kasvataks või taga koos elaks, aga me kõnelesimegi ehk enam bioloogilisest isadusest, tollest ülehinnatust – nagu võisime oma isade puhul tõdeda. Ja nüüd siis enestegi juures. Aga ilma eriliste süümekateta. Aeg on selline, vabariigis elatakse üksilduse päevi ja ebaõiglane ning ohtlik oleks kasvatada oma lapsi (või iseend) uskuma armastusse ning turvatundesse. Sellised inimesed sõidetakse elu poolt ribadeks kuudega, päevadega, kui nad kord väljuvad oma kaitsvast kestast, et uudistada seda ilma, mille lõhnad ja toonid ja tujud on ahvatlevad nagu ikka kõik uus ja erakordne ja avastamata.

Keegi, kes on elamist alustanud nii arulagedalt vara ja samas võimattult hilinedes nagu mina, ei saa selles vanuses, kus ta on juba saanud isaks ja teinud aastaid tööd, et pidada ülal oma riiki, jumalat, pisikesi perversioone, kujunenud sõltuvusi ja hääbunud armastuse vilju, ning kütnud oma keha kõigega, mis põleb ja põletab, istuda kella poole neljani juues ülal, mitte mäletada sedagi, kuidas ta koju sai, ning loota, et järgmine päev oma saabumisega selle eest valusalt kätte ei maksaks. Ta tabas mind näkku nagu hea valge õiglase jumala poksijarusikas otse põlevast põõsast. Äratuskell urises ja haukus nähvitsana uut töönaalal. Ajasin habet, võtsin takso, kontorist üle tee väikses nooblis kohvikus kaks tassi kohvi; siis koosolekud, projektijuhid, end lipsu külge poonud eneseküllaste nägudega lontrused. Päeval helistas üks tüdruk, ma ei vastanud ta kõnedele. Ma polnud kindel, kas mul olnuks talle midagi öelda.

Et ebamugavustunnet vältida, saatsin pärastlõunal sõnumi, selle vastustundetu tillukese elektroonilise teate, mis peseb sind puhtaks ka vere-süüst, vabandab puudumise, kadumise, ükskõiksuse. Palju tööd. Hiljem kuuleme. Vastus tuli kiiresti. Arusaadav. Oled mu meelis. Jajaa.

Alkaseltzer ei tahtnud mõjuda, tunne oli endiselt räbal, nõrk, efee-meerne, juhuslik, ainult tõise nüridusega löödud näod mu vastas lauda-de taga andsid mulle selle mürgise ja üleoleva jõu, et teha ära tavaline, mis mult oodati: olin aval, lahtine ja hoogne ning tõmbasin inimesi kaa-sa kõige pöörasematesse tehingutesse ja kavadesse. Viieandat suitsupausi võttes helistasin sõbrale, ta ei vastanud, ju oli kiire. Kuuendal suitsupau-sil niisamuti. Ta ei saatnud sõnumit, võtsin seda kui märki austusest. Aususest.

Pärast tööd tundsin nõrkust, tühjustunnet, terakest pööritust. Kohvi ja sigaretid, sünnud polnud ma midagi. Tellisin takso. Hüpermarket. Võtsin grillkanakoiva ja veidi salatit. Paki greibimahla. Mõtlesin vara magama minna, kuigi oli ilmselge, et mu närvikava seda ei lubaks. Silm jäi peatuma sillerdaval viinapudelil; ilusas helkivas sissepressitud kirjjade-ga pudelis kristallselgel viinal. Sisimas hetkeks läigatas, siis isutas. Selles pudelis sääl seisis minu tänane varajane uni.

Kaalusin korra, kui eetiline oleks helistada sellele tüdrukule, kes päe-val... ja kutsuda ta siis tunnikeseks-paariks enda juurde, et seejärel välja ajada. See oleks siiski liiga väsitav olnud, ta oleks kindlasti üritanud väi-delda ning end ööseks manguvad. Võtsin poe kõrvalt videolaenutusest hoopis ühe porno-DVD, ainsa, mis säälse valikus pinget tundus pakkuvat – mingid rõvefantasmid “kolledžitüdrukutest”, mille ainus eelis tei-te ees oli see, et tüdrukud piltidel paistsid tööpoolest olevat enam-vä-hem 18-19-aastased, vähemasti mitte 30 ning võltsi olekuga keppimisest tülpinud nägudega.

Sõin kodus vastutahti ja jõin kohvi. Esimesel hetkel hakkas paha, pidin istuma ja hinge tõmbama, teler lae all seinal näitas uudiseid. Uudi-sed olid halvad nagu alati. Üks taevakanal mängis 80ndate lugusid, tundsin hingesugulust ja soojust. 80ndate saund on egoismi ja üksildu-se kaja – täispuhutud, enesekeskne, võõrandunud. Nagu meie.

Tõin endale sügavkülmast pitsi jahtunud viina, taldriku pikkupidi ri-badeks lõigatud kurkidega ning vanaema marineeritud seeni. Vanaema oli oma esimesed seemed sisse teinud juba kusagil esimese vabariigi ajal,

ka siis möllas kõikjal dekadents. Muidugi mitte säääl, kus vanaema elas. Tema elas ju maal. Mida lihtsam ja väiksem ühiskond, seda vähem on säääl perversiooni ja allakäiku, mõtlesin. Jah muidugi, see võib hoopiski olla ka Dogville.

DVD-mängija urahtas ning laserkiir lugese infot, lugese oma elu tühja elavaid rumalaid ilusaid tüdrukuid, kes loobuvad ehk enese teadmata tollest (enese)väärikusest, mida nad end tuhandete fantaasiate ning higeste pihkude hoolde usaldades tõstavad neil, kelle omaks nad nõnda saavad. Või siis ka mitte. Või siis ka vastupidi.

Mu isal oli kunagi 80ndail videomakk ning paar pornofilmi, mis oli tollal kõva sõna. Need olid mingid sakslaste kokku keeratud tüsedate vuntsidega meeste ning keskealiste vinnilise pepuga naiste filmid. Aga säääl oli üks katke, kus matkiti toda Marilyn Monroe kohta, teate, kus tuul ta kleidi lendu tahab puhuda. Mu isa uskus siiralt, et see on päris Marilyn ja et ta ongi sellises filmis mänginud. Noh, Norma Jean oli tõesti neil vanadel kalendripiltidel ka paljas, aga siiski... Kuidas saab midagi säärast sassi minna?

Ma olin neid filme näinud juba enne, kui ma ise tüdrukutega nõnda lähemalt tegemist tegin. Aga see ei tähendanud midagi. Minu austus ja iha tütarlaste vastu oli jäägitu ja aus, ma uskusin armastust rohkem kui jumalat, kuigi aja tuulte uutes voogudes pidasin end tollal nooreks kristlaseks. Nagu paljud sõgedad, kes polnud veel eduühiskonna tuliseid tundeid, rõõmutulva ja tuska maitsnud. Kui ma nüüd takkajärele, telekapildis nonde kollakas-roosakas-pruunikas-valgete kehade rähklemises, vähkremises ja ähklemises jäin mõtlema oma tollasele armastusejanule ja -võimele, hämmastas mind, et see kõik kadunud oli – kui märkamatu oli see asendunud blasfeemiaga mängiva, ükskõikse ja naudingut ihkava metroseksuaalsusega. Ning – nagu neetutel ikka – hakkas selline *lust* aja edenedes maitsema nagu saepuru.

Mäletan, kui kunagi, tollesama sõbraga, järel oma vanemate lahutuste, otsustasime lausa kättemaksuks jääda romantikuteks, õppida hoidma ja armastama, teha ainult tööd, mida me armastame (aga mille eest muidugi makstakse palju), ning mitte muutuda tühisteks ja kibestunud jääkinimesteks, kes püsti püsimiseks vajavad tuhandet lisatuge ja karku – ühesõnaga mitte olla nagu “nemad”, vaimsed vrakid. Aga juba esimesed aastad näitasid paraku, et me ei oska; me polnud midagi säärast kunagi

näinud ja ei osanud seda ka ise välja mõelda. Kui esimest korda nägin oma tollast elukaaslast, noort kena majandusteaduste tudengit, istumas ja nutmas millegi pärast, mis mina olin teinud, ei saanud ma lihtsalt aru, mida see tähendab, kuidas see juhtus, miks see nii välja kukkus.

Hiljem oli see tema kuju, mida ma kohtasin uuesti, juba kümme aastat hiljem, ühe teise, õieti viienda või seitsmenda naisega elades, kes ootas mult mu esimest ametlikku, oma last. Kohtasin ühe teise tudengiplika kujul, ta tumedais silmades, kuhu mul õnnestus juba peagi samuti pisaraid tuua. Sedakorda juba teades, mis ja miks need on, suutes sellest mitte hoolida... mitte eriti. Aga see oli nagu tos pornokas – kui tütarlaps jääb õpetajaga klassiruumi pärast tunde kaks, siis sa tead, et ta kistakse paljaks ja tõugatakse õpetaja lauale. See on paratamatu, elu oli õpetanud mind vahetult ja kindlalt reageerima, nendest olukordadest ei saanud midagi muud tulla. Talt riideid kiskudes ootasin ma sellest enamat ja enamat, elu mõtet, vähemasti unustamapanevat kirge, aga pärastpoole maitses see kõik... nagu saepuru. Nagu leige ilma soolamaitseta veri vampiirile, kes ma ju olin... *Keep the vampires from Your door*. Pea kõik, keda ma kunagi tundnud olin, kõik mu sõbrad – ilma üksteist päriselt hammustamata saime selle nakkuse, see liikus mööda me meeli, me sõnu ja tegusid, veel kiiremini, kui öötänavail kõrisid pures juhtuda võinuks. Ja kui me vahel kurvastasime, siis ehk vaid seepärast, et veri ei maitsenud enam nagu veri, vaid nagu saepuru või paar päeva vana hobusepiss latripõrandasse uuristunud õnaruses.

Stseen stseeni järel vahetus ekraanil lae all, mu süüvides kõikelukubavasse ja unustust toovasse sumbumisse. Tegelikult oli see üks ja seesama iseennast kordav stseen, sedavõrd skemaatiline: pooside järgnemise jada nagu estraadidiskoloo igavesti taastulev ülesehitus, sõrestik, milles vahetatakse vaid nägusid, värve, mõned üksikud sõnad. Mul tekkis hirm, püüdsin meenutada oma hektiliselt pealiskaudsemaks muutunud sugu-elu ja juhupõkkumisi tütarlastega – ma ei suutnud täpselt silme ette manada, kuidas ja mis ma nendega tegin. Hakkasin kartma, et ma kordan toda pornofilmist pornofilmi, stseenist stseeni nähtud skeemi, et mu suguelu on tavašovinistliku massimeelelahutuse koopia. Üritasin end sellest välja raputada, jõin. Kas pornofilmid, kas reklaamid, kas muusikavideote ideaalid olid mu suhted oma naissoost sõpradega jahedaks muutnud? Et ma nägin neis vaid nende kehasid, nende reetlikku naera-

tamisviisi, võimalust veeta õhtu, öö või hommik justkui kellegagi koos, mitte üksi, mitte vaid oma, enese jaoks enamasti temperatuuritu kehaga? Üks mu kauaaegne sõber, keda tundsin juba koolist peale, imeilus, kassilikult nõtkes, pruunide silmadega ja kunstnikuhingega tüdruk, kelle alati päevitund kehal kõitsid mind suured nupp-sünnimärgid, mõistis mu olekut, mu muutumist ja tähelepanu valesti. Mulle oli see vampiiri mäng võimaliku einega; tema aga armus, kiskus lõhki oma senise elu olulisemad suhted ja tahtis minuga olla. Hävitasin lühikese ajaga kõik hea või ilusa, mis kordki me vahel tekkinud oli. Nakatasin ka tema, nüüd, harva kohates, olime paaril korral isegi ööseks kokku juhtunud. Aga teda ei huvitanud enam, ei kõitnud, ta käitus mehaaniliselt – küll otsides ja ihates, kuid teades, et hommikuks... on see saepuru.

Meenutasin, millal ma üldse olin suutnud mõne naisega silmast silma, väljaspool tööd rääkida ilma seksuaalse alatoonita, ilma mänguta... Oli paar kuud tagasi üks, kuuekümnene, mitte väga ilus, mitte ka kole. Mu ema.

Tõmbasin ehmatushoos endale viina hingekurku ja puristasin siis nina, kibe ja külm hakkas. Ekraanil olid tegelased, näod, tuba taas kord vahetunud – naiskoristaja ning suurt kasvu spordipoiss luuakambrikeses. Kõik muu kordus. Nagu mu mehaaniline, meeleliigutuseta tegevuski; nagu klaasi tõusmine ja langemine, nagu aeg-ajalt näksatatud hapukurk või seemed. Kuskil meelesopis aimasin, et nende maitse, nende olu ei peta, et umbes selline võiks olla see maitse ka siis, kui mul oleks mingi päris elu elada, kui ma riivaksin tõelist.

Õrn ja uskumatult ilus nagu rändlinnult pudenedes sule ja puult langetava sügisese kaselehe riivamine pehmes merelõhnases läänetuules on see hetk, mil eelmise päeva iiveldus, peavalu, rahutus, masendus läheb üle nooreks värskeks pakatavaks rahuloluks, sihiteadlikkuseks, hoolimatuseks ja leppimiseks selle maailmaga. Ma teadsin, mis on parim antidepressant, parim viis purustada suhtlemisraskuste nähtamatuid seinu, parim viis viia tüdrukud ihara meeleheite läveni, parim viis näida endale ülla ja ilusana, traagilise ja kõikvõimsana.

Kui ma olin noorem, siis olin arvanud, teadnud, et meie pere, mu lapsepõlve muinasjutumaailma – selle jumalate, loomise ja müütide aja – hävitas alkohol. Mu isa lõpmata ähmane pilk, viitsimatus end kuidagigi siduda selle minu jaoks nii püha maailma külge... Ta oli kirglik kala-

mees, harva leidus nädalavahetust, mil ta mõnd kalastusvõimalust välja ei mõelnud. Ent noil retkedel oli ta parimaks sõbraks ja saatjaks viin. Kui rändad sedavõrd karmi mehega, siis oma last sa muidugi kaasa ei võta, kui oled vähegi aus ja teadlik ohtudest selles maailmas, kuhu oled teel... Nõnda siis polnud mina ega ka mu parim sõber kordki elus kalal käinud.

Tegime seda siis, kui olime mõlemad edukad ja läbi löönud noored professionaalid. Me ostsime endale parima varustuse, lasime tuttavat kalamehel loengu pidada, tekitasime võltsitud kalastusinspeksioonipaberid ja veetsime kolm päeva röövpüügi ja viinavõtuga, kiskudes noist hetkest naudinguid, nagu oleks nad armastatud ja ihatud, aga püüdmatud tütarlapsed. "Mine perse paps!" karjus mu sõber ahvenat välja venitades (me arvasime, et see on ahven, ju ta oli) ning me huilgasime õdakuhämarasse. Ma ei mäletagi, mis me kaladega tegime. Kinkisime vist purjuspäi ära kolmandale sõbrale, kes oskas neist ka miskit mõistlikku sööki teha. See oli meie jaoks sümboolne akt; neid surnud, külmi, soomustega kaetud kalu polnud meil vaja. Nad olid meie jaoks nüüd möödanik, veel üks koht, kus meie olime olnud vägevamad. Nad olid meie jaoks umbes sama võõrad ja kasutud ja õlgu kehitama panevad nagu me isad nüüd, mil olime suured. Oi, palju suuremad, kui nemad kunagi olnud olidki.

Aja edenedes hakkasin muidugi uskuma, et ehk oli see alkohol vaid vahend, mis vältis päris konflikti, pärssis kõige valusama hetke saabumist (nagu joodik ei taju pead ära lüües toda valu, mis end järgmise päeva selguses tunda annab), mis pikendas me pereks-olu veidigi, takistas reaalsusele silmisse vaatamist. Mitte et see oleks mind kuidagi lepitanud vanemate suhtes, aga ma vähemasti uskusin, et ehk oli see eksitus, miski tühine viga, näiteks see, et nad unustasid üksteist armastamast, mis tühistas kogu me olu, identiteedi perekonnana. Ning ei lasknud mul õppida, kuidas säärane asi üldse käima oleks pidanud. Ent see skeem näis me generatsioonis end kordavat inimeselt inimesele, perest perre. Ja siis polnud mul usku ka enam tollesse alkoholi toodud viivastusse. *Painkiller on painkiller*, see tapab valu tolleks lühidaks hetkeks, nii et suudad olla ühiskonnas poolfunktsionaalne liige, õigustada kasseeriva ja registreeriva masinavärgi ees oma olemasolu, ei enamat.

Kuid. Isegi märgates, et alkohol on omaette organism, umbes nagu

võim, kirjandus või raha, jäin ma tema usu juurde pidama. Milliseid jumalaid on siis veel valida? Vaid sama tühiseid, vaid sama mõttetuid. Ainult armastusse võiks enam uskuda, temaga öistel alleedel, *bulevardidel*, jõe- või merekaldapäälsetel sammu seada. Ent mulle meenus üks raadiost kuulnud kirjandusjutt, tollest ajast, kui ma veel raadiot kuulasin. Isegi Tammsaare, see koolikirjanduse klassik ja esifilosoof, keda eestluse vasar õpikualasil taob, oli tegelikult öelnud hoopis “aga armastus ei tulnud Vargamäele”. Kui mitte sinna, kuidas siis minu juurde? Läbi kõige selle?

Märkasin oma mõtete sumbumist metafüüsikasse, hämarafilosoofiasse ja tundsin sügavat rahulolu. DVD-mängija pakkus *option*'it film uuesti maha mängida, ent klõpsasin ekraani puldist tummaks ja kustu, teleri tumedaks ja ähmaseks peegliks lae all. Ju oli see tõepärane peegeldus mu elust. Sellest raskusest hingest, mõtetes, peas ja jalus. Sellest inimesest, kelleks ümbritsev mu teinud oli.

Mu akna taga paistis ilus vaade linnale ja ta tuledele. See kainestas hetkeks, tuletas meelde seda ilu ja romantikat, mida ma kunagi klaasis, metallis, betoonis ja vöörandumuses näinud olin. Mulle meenus hetkeks, et ma pole fatalist, et ma seisan oma elus iga viie minuti tagant – just nõnda kaua kestab mu arust üks vähegi korralikum mõte – ristteel, ja ma võin alati uuesti alata, alati teistmoodi otsustada. Mu teel seisavad ainult hirm, laiskus, olmesõltuvused, mitte aga mu vanemad, viin või pornofiimplikade vagiinad.

Viis minutit oli parajasti kulunud, kuigi ma polnud aega võtnud, otus küpses: ma käin vannis ja lähen magama, katsun homset päeva võtta nagu terviklikku, korralikku, päris päeva, ilma end reetmata – katsun olla aus, aus nagu sellest vanas filmis, selles, kus mees veab postmargi peale kihla. Ma olin seda alati vaadanud jahmunud põnevusega – kas ma suudaksin seda oma elus korrata? Et teised mind nii vaataks... jahmunult.

Proovisin korra sõbrale helistada. Kuskilt kaugelt, vahest linnavallide takka, läbi sudutekkide ja müralaamade aimasin ärritavalt ja ärevusttekitavalt selgelt kumamas ta helinaks seatud *acid jazz*'i klassikaloo kuma. Ikka ei vastanud. Ju, nagu minagi, oli ta sumbunud unne ja ootas uut, head uut ilma, kus kogu me kokku keeratud ükskõiksus ja hedonism oleks vaid möödanik. Kui üllaid mõtteid viin siiski vahel musse süstib,

mõtlin vannituppa komberdades. Kraanikausis karvad ja žilett, vahupudel hommikusest habemeajamisest. Põrandale visatud niisked rätikud. Vannikardin oli ees, vann paistis täis olevat. Raputasin külmavärinasis õlgu, ju olin eile vannis käinud ja unustanud vee välja laskmata, tõmbasin kardina eest, et lasta tol leigel ja seebisel veel kaduda kloaagi krooksuvasse sügavikku.

Sääl, leige, ükskõikse vee põhjas, puhkas alasti mu sõber, silmad kinni, kitsad huuled kahvatusinkjad, üksik mullike huulelt ülespoole startimas, rahulik, tuim, eneseküllane ja külm kogu ümbritseva suhtes, nagu suurem jagu me generatsioonist.

Telefon oli mul veel käes, valisin rahulikult ja automaatselt päästeametinumbriga ja seletasin lühidalt, mis lahti. Läksin tagasi tuppa. Pudelil oli veel täpselt ühe pitsi jagu, kallasin selle ja jõin, et lumm ei lakkaks, et tunne kestaks, viibiks hetke veel. Seejärel naasin vannituppa. Kui ma poleks hommikul olnud nii uimane, nii mäsa, oleksin muidugi näinud ta rõivaid pesumasina kaanel käkras, kõige peal ilusad, kallid, peene hõbeniittriibuga viigipüksid, millel omakorda ta märkmiktelefon. See hakkas parajasti helisema. Võtsin vastu ja sulgesin kõne.

Istusin vanni ette põrandale, jalad olid kuidagi nõrgad. Mõtlesin, kuidas mu vanemad, alkoholitöösturid, pornovabrikud, eduiha üles kütavad ajakirjad, ajalehed, inimesed mu ümber olid mu enesest sedavõrd kaugemale viinud, et ma ei suutnud nutta oma kaotatud sõbra pärast. Kõige rohkem siiski ma ise, mu enese minnalaskmine ja nõrkus. Sestap siis hakkasin nutma, nutsin iseenda pärast, mitte tema pärast. Tegin toda ainsat, mis üks egoist ehk suudab.